

Asia: OM 5/69/2015

Luonnos korruption vastaiseksi strategiaksi

Lausunnonantajan saate

Tähän voitte halutessanne kirjoittaa saatteen lausunnollenne

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) pitää yhteistyöverkoston laatimaa luonnosta korruption vastaiseksi strategiaksi tarpeellisenä ja kannattaa sitä. Kilpailu- ja kuluttajaviraston jäljempänä lausuntopyyntöön antamin täsmennyksin virasto kannattaa konkreettisiin toimenpiteisiin ryhtymistä strategiassa esitettyihin tavoitteisiin pääsemiseksi.

1. Korruption esiintyminen

Miten suomalainen korruptio mielestänne ilmenee ja millä alueilla / sektoreilla korruption vastaista työtä mielestäsi tulisi tehostaa?

Kilpailu- ja kuluttajaviraston kokemusten ja havaintojen perusteella julkiset hankinnat ja julkisen tahon omistamat yhteisöt voivat olla riskialttiita korruptiolle.

Korruptioriskin taustalla ovat julkisiin hankintoihin kytkeytyvä suuri rahallinen arvo ja toisaalta hankintaprosessien läpinäkyvyys ja usein hankintojen monimutkaisuus sekä myös toistuvuus sisällöllisesti samanlaisena. Tällaiset tekijät saattavat luovat kannusteita yrityksille pyrkiä vaikuttamaan hankintojen lopputuloksiin paremmuudella kilpailemisen asemesta epärehellisin keinoin, kuten kartelleilla tai korruptiolla. Hankintahenkilöstön mahdolliset kaksoisroolit voivat kasvattaa kartelli - ja korruptioriskiä.

Puuttuuko strategialuonnoksen korruptiokatsauksesta olennaista tietoa tai olennaisia lähteitä?

-

2. Korruption vastainen työ

Miten nykyiset korruption torjunnan viranomaisrakenteet mielestäsi toimivat? Miten rakenteita voisi vahvistaa ja yhteistyötä viranomaisten välillä parantaa?

Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitää tietojenvaihtoa koskevan lainsäädännön muutoksia ja selkiyttämistä, siten kuin ne on muotoiltu nyt käsillä olevassa toimenpideohjelmassa, tarpeellisenä. Nykytila ei ole tyydyttävä ja se heikentää tehokkaan viranomaisyhteistyön toimintamahdollisuuksia.

Onko teillä näkemyksiä siitä, miten muut sidosryhmät (ml. kansalaisjärjestöt) ja kansalaiset voisivat osallistua korruption vastaiseen työhön?

Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan eräs tapa edesauttaa korruptiota koskevien ilmiöiden ja konkreettisten tapausten havaitsemista olisi niin sanotun whistleblowing-kanavan luominen. Kanavan tulisi olla sellainen, että korruptioepäilyn esittäjän anonymiteetti voidaan suojata. Ilmiantojen kautta syntyvien epäilyjen kääntämiseksi konkreettisiksi tutkintatoimenpiteiksi olisi tärkeää, että ilmiantokanava antaisi teknisesti mahdollisuuden ilmiantajan anonymiteetin vaarantumatta ottaa ilmiantajaan yhteyttä lisätietojen saamiseksi (ns. paluukanava).

3. Strategian visio

Miten suhtaudutte strategian visioon (s. 3)

-

4. Strategialuonnoksen painopistealueet

Strategialuonnoksen luku 4 käsittelee keskeisimpiä kehitys- ja toimenpidetarpeita (4.1–4.6). Mitkä näistä ovat mielestänne tärkeimmät ja kiireellisimmät? Perustele vastauksenne!

Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitää oman toimintansa ja havaintojensa näkökulmasta kiireellisimpinä toimenpideohjelmaan sisältyviä konkreettisia lainsäädännön muutosehdotuksia tietojenvaihdon tehostamiseksi viranomaisten välillä (kohta 4.3.2) sekä lahjusrikosten tunnusmerkistön tarkastelua akselilla elinkeinoelämä – viranomaistoiminta (kohta 5.1.1). Virasto pitää myös tärkeänä toimenpideohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden konkretisoimiseksi vahvistaa viranomaisrakenteita, kuten poliisiin korruptionvastainen yksikön perustaminen (kohta 1.1).

Kilpailu- ja kuluttajavirasto tukee myös ehdotuksia selvitykseen ryhtymisestä virkavastuun ulottamisesta kuntien ja valtion osakeyhtiöiden toimintaan (4.3.2) ja muidenkin kuin viranomaishankintayksiköiden hankintaan liittyvien asiakirjojen saattamisesta julkisiksi (kohta 3.2.1). Toimenpiteet olisivat tärkeitä ottaen huomioon meneillään oleva julkisen toiminnan yhtiöittämiskehitys. KKV näkee riskin siinä, että julkisin varoin tehtävät hankinnat olisivat yhtiöittämisen myötä merkittävästi korkeamman syytekynnyksen piirissä. Tosiasiassa julkisia varoja käyttäen tehtyjen hankintojen läpinäkyvyys olisi perusteetta heikkoa, mikäli hankinta-asiakirjat eivät olisi julkisuuslain piirissä ja avoimesti jälkikäteen tarkasteltavissa viranomaishankintayksiköiden tekemien hankintojen tapaan.

5. Ehdotetut toimenpiteet

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? a) korruption torjuntaa tukevien rakenteiden vahvistaminen

-

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? b) tietoisuuden lisääminen ja asenteiden muuttaminen

Kilpailu- ja kuluttajaviraston kokemusten perusteella tietoisuuden lisääminen niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla voi osaltaan ennaltaehkäistä korruptiivista toimintaa ja on siten sinänsä tarpeellista. Korruptio ja lahjonta ovat kuitenkin laajalti tunnettuja ja ikivanhoja ilmiöitä, minkä vuoksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto painottaisi ennen kaikkea konkreettisia toimenpiteitä kiinnijäämisriskin kasvattamiseksi kehittämällä lainsäädäntöä ja viranomaisyhteistyötä sekä turvaamalla korruption tutkinnan riittävä resursointi.

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? c) läpinäkyvyyden lisääminen

-

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin?d) Korruptiotapausten paljastumisen helpottaminen

-

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin?e) Lahjusrikoksiin liittyvän lainsäädännön kehittäminen

-

**Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin?
f) Korruptiotutkimuksen edistäminen**

-

Puuttuuko toimenpidesuunnitelmasta mielestänne toimenpiteitä?

-

Mainitaanko toimenpidesuunnitelmassa oikeita vastuutahoja ja onko jotain vastuutahoja unohdettu?

-

6. Korruption vastaiseen työhön osallistuvat viranomaiset ja toimijat

Onko teillä kommentteja/lisättävää korruption vastaiseen työhön osallistuvia viranomaisia ja toimijoita koskevaan osioon (liite 1)?

-

Onko teillä tai edustamallanne organisaatiolla/järjestöllä liityntäpintoja korruption ehkäisemiseen? Millaisia?

-

7. Muut huomiot

Onko teillä muita strategialuonnokseen tai yleensä korruption torjuntaan ja ennaltaehkäisyyn liittyviä kommentteja?

-

Hermas Mika
Kilpailu- ja kuluttajavirasto